

E V R O P A

bohatá a různorodá oblast

např. francouzská world music: šanson i africká hudba zde produkovaná (Alžírsko a další regiony spjaté francouzským jazykem)

období hudebního romantismu - lidová hudba se vpila do klasické hudby

keltská tradice

jižní Evropa

viz též téma Středozeří

Pyrenejský poloostrov: Španělsko (flamenko) a Portugalsko (fado)

Balkánský poloostrov (Jaderské, Jónské, Egejské a Mrtvé moře): Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko a Černá Hora (= nástupnický stát bývalé Jugoslávie), Albánie, Makedonie, Řecko (a evropský kousek Turecka), Bulharsko a Rumunsko
fenomén balkánské dechovky (cikánské, př. Kocani Orkestar z Makedonie)

ITÁLIE - hudební matka Evropy (hudební názvosloví)

v popu též vlivnější, než se na první pohled zdá

ikona 50. let Domenico Modugno

ikona 60. let Paolo Conte

lidové regiony

- odlišné severní: Veneto, např. skupina **Calicanto**

- střední: Neapol - jedna z nejzpěvnějších oblastí, operní kantilény (Enrico Caruso)

canzone napoletana = neapolská píseň, dnes např. **Sergio Bruni** a **Roberto Murolo**

romská skupina **Acquaragia Drom** z Říma (na pražském Khamoru 2009)

- ostrovní polyfonní zpěvy z ostrova Sardinie: **Tenores di Bitti**

jižní: Sicílie, Salento: hudební styl a tanec pizzika a fenomén tarantisimo (druh nemoci po kousnutí tarantulí, zběsilý tanec)

současná world music: band čerpající z různých regionů: **ORCHESTRA POPOLARE**

ITALIANA, hráč na organetti (italský akordeon) **Riccardo Tesi**

Musicanti del piccolo Borgo, Stefano Zuffi – niněra, housle, it. dudy, zpěvačka Laura Conti +

skupina Eivador, skup. I VIULÁN, Claudia Bombardella Ensemble – multiinstrumentalistka

(klarinetu, akordeon) a zpěvačka, vlastní kompozice i vliv vážné hudby

západní Evropa

FRANCIE:

world music produkovaná ve Francii – z Afriky a přilehlých ostrovů jako Tcheka, Cesaria Evora, Salif Keita, Tinariwen a další

x původní francouzská world music, např. keltská Bretaň (Alan Stivell) nebo

polyfonní zpěvy z Korsiky, viz soubory **Barbara Furtuna** (původní duchovní i světské zpěvy ve vlastních adaptacích), **A Filetta** (též vlastní skladby v duchu tradice) nebo **Lo Cór**

de la Plana (nepocházejí z ostrava, ale z Marseje, pouze vstupní inspirace, tleskáním a dalšími perkusivními zvuky a vlivy posouvají styl k současné world music, propojují zpěv s provensálskou tradicí a berberskými pokřiky apod.

hodně skupin a sólistů s tradičními nástroji jako dudy, niněra

mezinárodně uznávané hvězdy jako **Lo'Jo** (multietnická skupina, vedená Denisem Péanem)

nebo původem Španěl **Manu Chao** a jeho formace

vznikají různé mixy všeho možného včetně cikánské hudby, klezmeru, šramlu apod.

např. lokální skupiny jako Ma Valise (od 1999) nebo Santa Macairo Orkestar (od 2003

západní Francie)

NĚMECKO

množství podob, regionů a fúzí, tradice kabaretu, není možné vše v krátkosti obsáhnout, příklady:

možno členit po regionech: bavorská oblast - skupina **Hundsbaum Miserablige**, švábská oblast – hráč na klavír, niněru a foukací harmoniku **Thomas Felder**, západní oblast – bandoneonové orchestry (tlačítkový akordeon), např. **Bandonionfreunde Essen**

Robert Zollitsch, hráč na citeru a zpěvák, naučil se kavkazský hrdelní zpěv (spolupráce s mongolskou zpěvačkou Urna, v současné době s čínskou zpěvačkou) klezmer jakko **Di Grine Kuzine** apod.

BELGIE

střet germánských a latinských vlivů: severní Vlámové (Flandry, holandština) x jižní Valonové (francouzština)

nejznámější skupina **Zap Mama** kombinuje konžské a belgické tradice

typický úkaz dneška: duo hráčů na knoflíkové harmoniky Belgičanka Mariette Bonnert a Katalánc Pere Romaní vzniklo ve Vídni

HOLANDSKO

skupina **Törf** nahrála na tradiční nástroje melodie z počátku 19. století další revivalisté, stará taneční hudba, např. Folkcorn nebo Twee Violen en een Bas mnohem známější jsou však v Holandsku vzniklá mezinárodní a transkulturní spojení

No Blues

na půdě Holandska se propojuje americký a arabský svět (g, al ud a ktb)

Zuco 103

bubeník z Holandska Stefan Kruger, německý klávesista Stefan Schmidt a brazilská zpěvačka Lilian Viera

BRITÁNIE A IRSKO

anglické lidové písničky – např. Bill Jones

vliv folku též u známých folkrockových skupin jako Fairport Convention nebo Jethro Tull

keltská hudba

oblasti: Irsko a ostrov Man v Irském moři, Skotsko, Wales, Bretaň ve Francii a španělské regiony Galicie a Asturie

vytlačování Keltů Římany i Germány

na severu Anglie nechal císař Hadrián 122 n.l. vybudovat 110 km dlouhou a 5 m vysokou Hadriánovu zeď, oddělující Římské impérium od keltských barbarů

na mnohých územích tak přetrvaly keltské předkřesťanské zvyky a jazyk

"Keltem je každý, kdo hovoří keltsky"

6 keltských jazyků: irská a skotská gaelština, manština, velština, cornwalština a bretonština nepřibuzné je pouze románské galego severozápadního Španělska, byť ke Keltům patří na trh s keltskou hudbou přišel poprvé Alan Stivell v 70. letech

hlavní nástroje:

keltská harfa (irská, waleská, bretaňská)

dudy (irské, skotské dudy; bombard = bretaňské dvoupíšťalové dudy)

bodhrán = velký kruhový irský buben s rámem, hraný rukou nebo malou paličkou

buzuki = strunný nástroj řeckého původu, zdomácnělý v Irsku

housle, flétny a píšťaly

jig = irský lidový tanec v 6/8 metru

reel = irský lidový tanec ve 4/4 metru

Irsko

irský základ amer. country & western hudby

keltští předkové žili na území Irska 5000 př.n.l. – 4.stol. n.l. (příchod křesťanství)

nejsou notové zápisy, nejsou zprávy o nástrojích

3 základní formy irské tradiční hudby dle keltské legendy

--- meditativní a spánková (suantraí)

--- šťastná (geantraí)

--- lamentující (goltraí)

diaspora - národní roztržštěnost po celém světě, zemědělská zem bez většího nerostného bohatství, hlavní plodina – brambory, při neúrodě hladomor (např. ve 40. letech 18. stol.) od počátku 18. stol. zemi opustil každý 2. občan, v rozmezí 1845-51 dva miliony Irů v 19. stol. spisovatel Wiliam Butler Yeats - ve zromantizované podobě publikoval keltské pověsti a pohádky

Gaelská liga 1893 - podpora irské kultury včetně sportu

po 2. sv. válce a 50. léta nezájem mládeže o tradiční hudbu, ale:

1951 Radio Éireann 2 x týdně pořad o tradiční hudbě a v městě Mulingar dudácký festival, začaly vznikat terénní nahrávky, postupný růst zájmu

Clancy Brothers, od 1961 úspěch v USA

The Chieftains, 1. album 1963

Dubliners

mladší: **Clanned**, Enya, Davy Spillane - dudy, Sharon Shannon - akordeon, Sinéad O'Connor

Skotsko

Skotsko – podobné principy jako Irsko

skotští dudáci zařazováni do vojenských pluků

highlands pipes či scottish smallpipes - součást národní identity

legendární dudák **Scott Skinner**

dudy v modernější hudbě a rocku: Alba, Silly Weizard nebo **Tannahill Weavers**

skupina Ossian od roku 1974

houslista Aly Bain a jeho skupina **Boys of the Lough**

Battlefield Band

Wales

Wales – podobné principy jako Bretaň

zřejmě ještě ve 12 stol. jedna kultura s bretaňskou

v područí anglického trůnu od 1536, ale uchovává si původní jazyk, tanec a hudbu

harfeník **Robin Huw Bowen**

skupina Moniars, původně punková bubenice Julie Murphy

nové skupiny posledních několika let, přearanžovávají staré melodie, píší nové skladby v podobném duchu; zpívají ve velšském jazyce, někdy i v angličtině:

9BACH, BURUM, CARREG LAFAR, Catrin Finch & CIMARRON, Gwyneth Glyn,

MABON, Cerys Matthews ze skupiny Catatonia,

skupiny složené s velšských i zahraničních hudebníků:

SILD - duo estonské zpěvačky, houslistky a hráčky na estonskou "lukovou" harfu Sille Iles a velšského kytaristy Martina Leamona

TAITH - trio dvou Velšanů s finským hráčem na kantele Timo Väänänenem **The GENTLE**

Bretaň

1972 harfeník **Alan Stivell** triumfoval s bretaňskými písněmi v pařížské Olympii (od 15. stol. připadla /sňatkem/ Bretaň Paříži a ztratila nárok na vl. jazyk a keltskou kulturu) Stivell (pseudonym = Pramen) vycházel z klasické hudby, ale zapadl do folkového, rockového a folkrockového kontextu
jeho otec rekonstruoval keltskou harfu 1953 v duchu pankeltství (kompilací poznatků z různých regionů)
jako teenager se učil bretaňský jazyk (katedra keltských jazyků v Rennes) a další nástroje, např. bombard (dvoupišťalové dudy), v Glasgow se učil u skotských dudáků
skupina Kornog, využívající nástroje bombard, buzuki ad.
zpěvačky Anne Aufret, Yann Fanch Kemenera
kytarista a zpěvák, rocker Dan Ar Braz

galicie, Asturie

BASKICKO (txalaparta, Kepa Junkera...)
galicijský dudák Carlos Núñez (i flamenco a romská hudba i latinskoamerická hudba)
zpěvačka Mercedes Peón

severní Evropa

sámijská sevení linie a jižnější folk

DÁNSKO

přechod mezi západním (britským) a severským
tradiční nástroje housle a akordeon, později citera humle
duo housle Harald Haugaard a kytara Morten Alfred Høirup
Phønix - skupina s výrazným basklarinetem v soundu
kruhový tanec na Faerských ostrovech

NORSKO

otevřená náruč k přistěhovalcům, například Kohinoor – adoptovaná Arabka od dětství v Norsku, nyní produkuje hip hop v kombinaci s africkými rytmy nebo Haddy N'ijie z Afriky, zpívá anglicky
norská lidová vokální tradice: zpěvačky Unni Løvlid nebo Bodil Haug s vlastní ohlasovou tvorbou
norský Sámijec finského původu Niko Valkeapää
sámijská zpěvačka **Mari Boine** se soudobou fusion kapelou
instrumentální hudba – hlavně smyčce, například houslistka **Annbjørg Lien**
nebo skupina **Majorstuen**
starý tanec gammeldans, spjatý zejména s doprovodem akordeonu trekkspelel
velmi často se projevuje norský folk v rocku a metalu, např. Ásmegin

ŠVÉDSKO

= Německo Severu – též švédské menšiny ve Finsku včetně hudby (švédsky zpívané finské etno Gjallarhorn, Tallari), několik příkladů za všechny:
kultovní kapela **Hedningarna**
vokálně-instrumentální hudba Salomos Høysang
švédská harfa i dudy: **Erik Ask-Upmark**
Maria Røjas zpěv, Andreas Larsson mandola, akordeon a zpěv

Stockholm Lisboa Project – unikátní spojení švédských a portugalských hudebníků i jejich hudebních tradic

FINSKO

soubor lidové slovesnosti Kalevala, významná oblast Karelie – z části dnešní Rusko
význam Sibeliovy akademie v Helsinkách – výchova k otevřenosti a dalšímu rozvíjení, ne
konzervování, průkopníci od 90., let, dnes hvězdy
každoroční kompilace finského hudebně informačního střediska Arctic Paradise
akordeon: **Maria Kalaniemi**
sámijský zpěv jojk: **Wimme Saari**
komerčnější podoba jojku: Angelit (s dnes sólově vystupující Ullou Pirttijärvi)
smyčcová skupina, výrazně rytmizované riffy **JPP**
finský národní nástroj – citera kantele: **Timo Väinänen** (též elektrifikace)
skupiny s kantele, např. Vilma Timonen Quartet
nejznámější finská world music: virtuózní ženský sborový zpěv s doprovodem **Värttinä**

v ý c h o d n í Evropa

MAĎARSKO

kapely: Muzsikás
fúze lidové i klasické hudby, hrají už skoro 40 let (jako český Hradišťan)
Romano Drom - zal. v Budapešti 1999 Antalem Kovácsem a jeho otcem, zpopularizovali
olašskou romskou hudbu, která byla do té doby hodně uzavřená ve vlastní komunitě
Besh o droM vznikl také v Budapešti 1999, kombinuje romskou hudbu s jazzem, rockem
dalším flórem včetně balkánského nebo židovského
Mitsoura - zpěvačka, modernizovaná kapela

POLSKO

kapely: Kapela ze vsi Varšava = Warshaw Village Band
Saint Nicholas Orchestra
speciální témata, jako např. HOBOD, skupina z oblasti Warmia, ze severovýchodního
Polska, která byla téměř zapomenuta (Warmia a Mazuria = oblast jezer; Warmiani byli
povražděni Němci a po válce komunisté nechali jazyk i kulturu vymizet, existuje projekt,
který se snaží tento dialekt, písně a další kulturní souvislosti oživit
Slavek Przytula, narodil se zde, rodiče z Ukrajiny; g a voc, překládá texty do angličtiny apod.

BULHARSKO

unikátní tradice sborového zpěvu, specifické souzvuky i rytmy
velký úspěch a vil ve Francii vydané legendární LP desky **Le Mystere des Voix Bulgares**
už od počátku 80. let se mj. objevují samostatně nebo jako hosté nebo samplu u umělců jako
Kate Bush, Peter Gabriel a další
Ivo Papasov and His Wedding Band
balkánský ráz

UKRAJINA

Michailo Chaj (ukrajinská lyra)
písně z Ukrajiny – skupina DREVO, vícehlas ženy i muži
hudba z ukrajinských Karpat – skupina HUCULŠČINA (hucul = karpatské etnikum)
Svitlana Nianio – vlastní písně, klávesy zpěv, v jemném, křehkém, zvonivém stylu

MOLDÁVIE

skupina Trigon – fúze folku, jazzu a rocku, pořádají v Kišiněvě etnojazzový festival

ESTONSKO

Marja Nuut, TradAttack!, festival tradiční hudby ve Viljandi

RUSKO

dědictví SSSR **Alexandrovci** – tradice masového zpěvu lidových písní, v duchu budovatelské linie, akademicky strnulý sbor, operně a operetně školené sólové hlasy, afektovaná práce s tempem, zrychlováním

založen 1928 jako dvanáctičlenný Soubor rudoarmějské písně (*Ансамбль красноармейской песни*): 8 zpěváků, 2 tanečníci, 1 harmonikář, 1 recitátor. Vedl jej pozdější národní umělec SSSR Alexandr Vasiljevič Alexandrov, tehdy mladý profesor hudby z Moskevské konzervatoře. Soubor se později rozrostl až k zhruba dvěma stovkám členů.

x

kapely: Huun Huur Tu z Tuvy – hrdelní a alikvotní zpěvy; podobně též skupina Altai Kai

Farlanders – vznik 1994 na troskách rockové skupiny Alliance, rock, jazz, klasika, folk, zpěvačka Inna Želanya, členem byl i multiinstrumentalista Sergej Starostin

Sergej Starostin - studoval na konzervatoři klarinet, ale je zejména znalcem lidových nástrojů a sběratel

Enver Izmailov - ruský kytarista, který zavedl "tapping" techniku

Stepanida Borisova – sibiřská Jakutka, šamanská zpěvačka

VOLGA - mix elektroniky, šamanismu a dalších ruských tradic, úpravy písní z 12. – 19. století

+ další ruské příklady:

Reelroad – ruský post folk, stará tradice v moderním podání, staré melodie a harmonie s moderními rytmy, ale akustickými nástroji